

C218 – SLAN11

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2006-2007

19 juni 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

SUBCOMMISSIE VOOR LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jacky Maes tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de beslissing van VLAM om rog als 'vis van het jaar' te kiezen	1
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over ketenrendementen in de agribusiness	3
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de onderzoeksbudgetten voor het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)	5

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

Vraag om uitleg van de heer Jacky Maes tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de beslissing van VLAM om rog als 'vis van het jaar' te kiezen

De voorzitter: De heer Maes heeft het woord.

De heer Jacky Maes: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, VLAM, het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing, verricht ongetwijfeld goed werk en doet veel om de vis te promoten. En gezien de huidige toestand kan de visserij elke steun goed gebruiken. Mijnheer de minister-president, ik weet dat u de visserij een warm hart toedraagt, net als alle kustparlementariërs die de visserij een beetje kennen.

Zoals elk jaar heeft VLAM een vis uitgeroepen tot 'vis van het jaar'. Dit jaar viel de keuze op de rog. Zoals VLAM in zijn motivatie meegeeft, is de rog een veelzijdige, lekkere vis die op verschillende manieren bereid kan worden. Persoonlijk heb ik het liefst de klassieke rogvleugel, gebakken met kappertjes en met een botersausje erbij. Maar er bestaan nog verschillende lekkere bereidingen met rog.

VLAM heeft echter pech: maritieme wetenschappers trekken aan de alarmbel over de sterk overbeviste stocks van rog. Rog wordt vooral bevestigd als bijvangst, maar staat toch op de derde plaats in de lijst van meest gevangen vis. In 2005 werd 1927 ton gevangen, in 2006 1757 ton. Dat is heel veel, als men weet dat de rog vooral bevestigd wordt als bijvangst.

Een bijkomend probleem is dat de rog heel traag groeit en relatief laat geslachtsrijp is. De roggen hebben dus weinig nakomelingen en de populatie groeit traag aan. Dat betekent dat de rog zeer vatbaar is voor overbevissing. ICES (International Council for the Exploration of the Sea) adviseert dan ook om de bijvangst zoveel mogelijk te beperken. U bent dezelfde mening toegedaan, mijnheer de minister-president, en uw zorg voor de rog is mij bekend. Op 15 december 2006 hebt u immers een ministerieel besluit getekend in verband met de beëindiging van de visserij op de rog in de ICES-gebieden. Dat besluit stelt dat er onmiddellijk gestopt moet worden met vissen op de rog. Die wijze beslissing van u wordt gesteund door het VLIZ (Vlaams Instituut voor de Zee) en het ILVO (Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek).

Als we alles op een rijtje zetten, moeten we vaststellen dat VLAM geen slechtere soort had kunnen kiezen dan

de rog. De boodschap van VLAM is nu dat men een vis moet eten die met uitsterven bedreigd is en dat deze veelzijdige vis nog te weinig op de menukaart staat. Nu, gedane zaken nemen geen keer. Het is wel een zekerheid dat we beter een tijdje minder rog kunnen eten, willen we goed zorg dragen voor deze vissoort.

Mijnheer de minister-president, wat zijn de argumenten van VLAM om rog als 'vis van het jaar' te kiezen, naast het feit dat het een lekkere vis is? Hoe kunt u deze keuze verantwoorden binnen uw beleid van duurzame visserij? Welke maatregelen zult u nemen om verdere overbevissing van rog tegen te gaan?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: De heer Maes maakt nu een hele omweg, om uiteindelijk tot het besluit te komen dat VLAM toch niet zo'n goed werk levert als hij in zijn aanhef vermeldde.

Er is hier al meermals gezegd dat de visserijsector onder zware druk staat en dat het voortbestaan van de sector in gevaar is. Ik heb er alle begrip voor dat men streeft naar een duurzaam visserijbeleid en dat er onderzoek gevoerd wordt naar alternatieve vismethoden en kweekculturen. De heer Maes verwijst naar enkele wetenschappelijke onderzoeken. Intussen is gebleken dat een aantal van die onderzoeken een eenzijdig beeld geven van de problematiek. Ik apprecieer vooral de lovenswaardige pogingen van VLAM om de visverkoop te stimuleren.

De heer Maes heeft het over de bedreiging van de rog enzovoort. Ik zou echter willen verwijzen naar een uitspraak van de heer Frans Wymeersch, Vlaams volksvertegenwoordiger, die het al vaak gehad heeft over de landbouwer als bedreigde diersoort. In deze kwestie zou ik durven stellen dat niet de rog, maar wel de Vlaamse visser de bedreigde diersoort is. Als ik moet kiezen tussen de rog en de Vlaamse visser, is mijn keuze snel gemaakt.

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Collega's, laat mij eerst benadrukken dat we allemaal liefhebbers zijn van roggen, vooral als ze in ons bord belanden, bij voorkeur vergezeld van ingrediënten als kappertjes en andere. Ik ben de Vlaamse vissers dankbaar dat zij de roggen aan wal brengen, zodat wij ze kunnen consumeren.

De keuze voor de 'vis van het jaar' gebeurt door de sectorgroep visserij en aquacultuur binnen VLAM,

volgens principes die door de sectorgroep zelf vastgelegd worden. Elke deelsector is in die groep vertegenwoordigd: de producenten, de groothandel, de verwerking, de kleinhandel en de grootwarenhuizen. De beslissing wordt genomen in de sectorwerkgroep en wordt nadien overgenomen als een beslissing van VLAM.

De algemene principes die leiden tot de keuze van de 'vis van het jaar' zijn de volgende. Eén: het gebeurt in overleg binnen de sectorgroep. Twee: er is een link met de Belgische visserij. Meestal wordt de 'vis van het jaar' gekozen uit de soorten die aangevoerd worden door Vlaamse vissers. Drie: het mag geen bedreigde vissoort zijn. Vier: het aanbod moet kunnen voldoen aan een stijgende vraag. Het is immers de bedoeling dat de vraag naar de geselecteerde vis stijgt. Vijf: de soort moet vlot beschikbaar zijn in de verkooppunten, of toch een potentieel hebben. Zes: er wordt jaarlijks een andere vissoort gekozen, met een minimaal interval van vijf jaar. Men wacht dus minstens vijf jaar voor dezelfde vis opnieuw aangeduid wordt als 'vis van het jaar'.

De sectorgroep kwam op 12 februari 2007 overeen om voor dit jaar de rog als 'vis van het jaar' uit te roepen. Dat gebeurde op basis van een toetsing aan die zes criteria en wellicht ook op basis van een spontane discussie, waarbij de rog dan als het ware kwam bovendrijven.

Hoe kan ik de keuze verantwoorden binnen mijn beleid van duurzame visserij? U weet dat de Belgische zeevisserij een bodemvisserij is, wat uiteraard problemen geeft met betrekking tot de duurzaamheid. Onze zeevisserij is in eerste instantie gericht op de platvissen tong en schol. De bodemvisserij is een typische gemengde visserij, waarbij heel wat soorten als bijvangst worden gevangen. De tong en schol vertegenwoordigen samen 40 percent van het aanvoerpakket en niet minder dan 60 percent van de aanvoerwaarde. Dat onderstreept het financiële belang van tong en schol.

De rog, die we louter via bijvangsten bekomen, betekent 9 percent qua volume en ingevolge de lage prijsvorming slechts 4 percent qua omzet. Hierbij moeten we erop wijzen dat ruim 80 percent van de rog die in België aan wal gebracht wordt, gevestigd wordt in de wateren ten zuiden van het Verenigd Koninkrijk, waar momenteel geen quota en geen bijvangstregels gelden conform de Europese besluitvorming, waarbij onder meer elementen van duurzame visserij aan de orde komen.

De laatste jaren gaan we vanuit Vlaanderen voluit voor een duurzame visserij. We hebben zelfs zeer belangrijke inspanningen geleverd om de vangstcapaciteit af te bouwen op een sociaal en economisch aanvaardbare manier. Via beëindigingpremies werden negen vaartuigen aan de vloot onttrokken, waaronder zes zeer performante vaartuigen. Op die manier werd 10 percent van de vangstcapaciteit ingeleverd. Daarnaast streeft het ILVO in Oostende voortdurend naar verbetering, onder meer

via meer ecologische vormen van boomkor, T90-netkuilen en schelpentape, die de bijvangsten in ruime zin in zeer belangrijke mate gaan verminderen.

De Europese Commissie heeft in december 2006 de bijvangstregel voor de Noordzeerog voorgesteld. De Europese Visserijraad van eind december 2006 heeft een bijvangstregel van 25 percent rog ingesteld, met ingang van 1 januari 2007. Wij hebben ons in de Raad van december vorig jaar uitgesproken voor het instellen van een quotum op de vangst van rog in zijn geheel, in plaats van zich louter op de bijvangsten te richten.

Het is inderdaad jammer dat VLAM uiterekend de rog gekozen heeft als vis van het jaar. Wij hebben dat standpunt ook, bij monde van mijn vertegenwoordiger binnen de Raad van Beheer, overgemaakt aan de mensen van VLAM. Ik heb gevraagd om in de toekomst naast het gezondheidsaspect ook in belangrijke mate het duurzaamheidscriterium te hanteren bij het uitwerken van campagnes. Er is inderdaad een tegenspraak tussen enerzijds de druk op de rogpopulatie en anderzijds het stimuleren van het verbruik ervan.

Welke maatregelen zullen wij nemen om de overbevising van rog tegen te gaan? Enerzijds zullen de controleinstellingen van het beleidsdomein via de continue monitoring opvolgen wat de vangsten precies zijn en er nauwlettend op toezien dat de plafonds inzake bijvangsten gerespecteerd worden. Dat is immers niet altijd evident.

Anderzijds zal de administratie in het kader van de 'frontloading'-besprekingen – de voorbereiding van de bespreking van de quota voor 2008 – bij de Europese Commissie de mogelijkheid van de introductie van gesloten gebieden bepleiten en dat met het oog op een structurele bescherming van de rog. Het heeft onzes inziens geen zin om dode vis overboord te gooien teneinde aan een bijvangstregel te voldoen. We moeten veeleer het vangen van rog ontmoedigen. Op dat vlak verschil ik fundamenteel van mening met de heer Sintobin. Ik weet uiteraard welke keuze ik moet maken tussen mensen en vissen, maar de mensen kunnen hun inkomen pas behouden wanneer er voldoende vis is en blijft. En dat is de essentie van een duurzaam visserijbeleid: een goed evenwicht vinden tussen de ecologische, economische en sociale oogmerken.

Wat de rog betreft, mijnheer Maes, is het duidelijk tijd om actie te ondernemen om dat evenwicht opnieuw te bereiken. De beslissing van VLAM staat haaks op die betrachting en dat is ook zo meegedeeld. Ik begrijp dat u verwonderd was over die beslissing.

De heer Jacky Maes: Mijnheer de minister-president, uw antwoord bevredigt mij. Het is inderdaad een contradictie dat een bedreigde vissoort bejubeld en aangeprezen wordt. De rog is bovendien niet duur, waardoor heel wat mensen de vis anders gebruiken dan bijvoorbeeld de kabeljauw en de tong.

Ik blijf het betreuren dat VLAM in een van zijn criteria stelt dat het niet om een bedreigde vissoort gaat. Men had vooraf moeten weten dat dit geen goede keuze was. Ik hoop dat dat niet meer zal gebeuren. Verder heb ik voor VLAM enkel woorden van lof. Zij hebben in de afgelopen jaren heel goed werk geleverd voor de vis en de visnijverheid.

Minister-president Yves Leterme: De boodschap is duidelijk overgemaakt aan VLAM. Men zal daar in de toekomst op letten. We mogen die mensen ook niet te veel met de vinger wijzen. Zij hebben geprobeerd om hun job goed te doen. Zij zullen rekening houden met de opmerkingen die nu geformuleerd zijn.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *De heer Frans Wymeersch treedt als waarnemend voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over ketenrendementen in de agribusines

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, midden mei werd door het Nederlandse Landbouw-Economisch Instituut, afgekort LEI, een instelling verbonden aan de Wageningen Universiteit, een studie uitgevoerd met betrekking tot de ketenrendementen in de Nederlandse agribusines, meer bepaald voor de ketens varkensvlees, zuivel, groenten en fruit. Dit gaf toch enig opmerkelijk cijfermateriaal en conclusies. Zelfs de hoofdredacteur van het gezaghebbende Vlaamse vakblad 'Landbouwleven' citeert uit de studie. Onder de kop 'De taart eerlijker verdelen' concludeert hij in zijn editoriaal: "Boeren en tuinders verdienen aanmerkelijk minder dan de andere schakels in de keten". Zo stelt de studie ondermeer dat in Nederland de rendementen op het eigen vermogen sterk variëren over de jaren heen en dat zeker in de primaire sector het gemiddelde rendement heel laag tot zelfs negatief is. Daartegenover stelt men de hoge rendementen in de toelevering, verwerking en afzet.

Men concludeert ondermeer dat de lage rendementen van de primaire producenten enerzijds zijn gerelateerd aan de structuur van de agroketens met veel kleine primaire aanbieders met weinig mogelijkheden ter onderscheiding van het eigen product en anderzijds aan de hoge uittredingsdrempels. Daarnaast stelt men ook heel duidelijk dat toegevoegde waarde in alle schakels van de

keten noodzakelijk is voor het in stand houden van de gehele keten. De Nederlandse onderzoekers onderscheiden drie mogelijke pistes voor de primaire producenten: een focusstrategie waarin de verwerkende industrie zorg draagt voor de differentiatie en de producent enkel zorgt voor een goed basisproduct, een differentiatiestrategie waarin de agrarische producent zich tracht te onderscheiden door de kwaliteit en het unieke karakter van zijn product en een kostprijsstrategie met nadruk op efficiency en de daarbij horende schaalvergroting als onderdeel van een lagekostenketenstrategie.

Mijnheer de minister-president, kunt u onderschrijven dat de Vlaamse situatie analoog is met de Nederlandse? Welke strategie ziet u als aangewezen voor de Vlaamse markt? Welke stappen acht u mogelijk om de problematiek van de sterk wisselende rendementen over de jaren heen aan te pakken?

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Mijnheer de voorzitter, ik vind dit een heel interessante vraag, die raakt aan de economische leefbaarheid van onze land- en tuinbouwsector. Het is een vraag die in toenemende mate haar belang zal hebben, gelet op de liberaliseringstendenzen en het feit dat tegenover die liberalisering een sector staat die afhankelijk is van grote prijsstommelingen en van externe factoren die men niet altijd onder controle heeft en die een effect hebben op de prijsvorming.

Op korte termijn is het niet eenvoudig om een heel onderbouwd antwoord te formuleren op uw vraag met betrekking tot de ketenrendementen in de agribusines. De studie waar u naar verwijst, heeft bijzonder veel tijd en expertise geleverd en is uitgevoerd door het Nederlandse Landbouw-Economisch Instituut in samenwerking met een financiële instelling, ik meen de Rabobank. Tot nu toe is er nog geen zelfde studie uitgevoerd door de Vlaamse administratie.

Wij denken op het eerste gezicht dat de situatie, zoals in andere opzichten, in Vlaanderen vrij sterk vergelijkbaar is met de Nederlandse. Dat blijkt ondermeer uit de studie 'Prijsvork tussen teler en consument', uitgevoerd door de afdeling Monitoring en Studie van het Beleidsdomein Landbouw en Visserij. Deze studie toont aan dat de grootste toegevoegde waarde per 100 euro toegevoegde kosten in de keten van producent naar consument, wordt gerealiseerd in de grootdistributie, evenals het grootste deel van de winstmarge. Uit de studie blijkt dat, zoals het door de bevolking wordt aangevoeld, het grootste deel van de winstmarges met betrekking tot agrovoedingsproducten effectief op het einde van de keten zitten, vooral in de grootdistributie.

Net zoals in Nederland heeft ook de Vlaamse landbouw in vergelijking met de overige schakels vele

versnipperde kleine primaire aanbieders met meestal weinig mogelijkheden tot onderscheiding van het eigen product en geringe mogelijkheden voor alternatieve aanwending van kapitaal en arbeid. U weet dat wij in ons beleidsplan ter zake ondermeer proberen een deel van het antwoord te vinden in initiatieven van samenwerking tussen landbouwbedrijven om de kostprijs te drukken of om een betere prijs te bedingen voor de producten. Voorbeelden hiervan zijn de telersverenigingen, landbouwcoöperaties, machinerings enzovoort.

Daarnaast zijn er ook diverse initiatieven om het onderscheidende vermogen in de sector te verhogen, ik denk aan het beleid aangaande de labels. We proberen tevens de landbouwers via verbreding, zoals hoefveterisme, een alternatieve aanwending te geven voor eigen kapitaal en arbeid.

De aangewezen strategie voor de Vlaamse markt wordt door de land- en tuinbouwsector zelf bepaald. Wij kunnen daar voornamelijk een ondersteunende rol in spelen. Zo kan er verwezen worden naar de beschermde oorsprongsbenaming in het kader van het plattelandsontwikkelingsprogramma of naar de diverse erkende kwaliteitssystemen die ervoor zorgen dat de Vlaamse land- en tuinbouw zeer hoogwaardige producten blijft produceren, die bijzondere kansen hebben op de eigen markt maar ook op externe markten. Daarnaast wordt ook de samenwerking gestimuleerd, denk ondermeer aan de aanpassingen die zijn gebeurd in het kader van de VLIF-reglementering.

De strategie die door de landbouwsector zelf gevolgd wordt en in de toekomst nog gevolgd zal worden, is een combinatie van verschillende strategieën, aangezien niet alle bedrijven zich in eenzelfde aanpak kunnen vinden.

De problematiek van de sterk wisselende rendementen over de jaren heen, houdt ons bezig vanuit ons beleidsdomein. Ik heb er al naar verwezen dat dit eigen is aan de landbouwsector en dat nog in toenemende mate zal worden, gelet op de liberalisering van de markt. Er is enerzijds de afhankelijkheid van prijschommelingen waar men geen impact op heeft en anderzijds zijn een aantal productiefactoren niet helemaal sluitend te controleren.

De landbouwsector probeert zichzelf in te dekken tegen wisselende opbrengsten, denk aan de tendens om steeds meer over te gaan tot contractteelt, die in een aantal sectoren sterk ingeburgerd is en die de producent een verkoop- of prijsgarantie biedt tegenover een leveringsgarantie voor de afnemer. Bij extreme situaties, zoals extreme droogte of ziekten, is er een element van collectieve verantwoordelijkheid. Daarbij heeft de overheid een verantwoordelijkheid die ook speelt voor andere economische domeinen in soortgelijke situaties en om soortgelijke redenen. Zo zijn er in het verleden situaties geweest waarin de producenten een beroep konden doen op de werking van het Rampenfonds en werden via het

VLIF in bepaalde jaren mogelijkheden tot teeltkredieten en uitstel van aflossingen van leningen verstrekt aan de getroffen landbouwers.

De mogelijkheden via het VLIF zijn echter nagenoeg volledig teruggeschroefd door de nieuwe Europese regels inzake staatssteun. Veel verder dan uitstel van betaling of uitstel van aflossing van leningen kunnen wij niet gaan. Op dit moment zijn we binnen de administratie aan het bekijken of we via het ondersteunen en aanmoedigen van eigen verzekeringen vanuit de sector zelf, de landbouwers kunnen aanzetten tot oogst- of inkomensprotectie.

Daarnaast hebben wij een studie laten uitvoeren met betrekking tot een mogelijke aanpassing, naar Nederlands voorbeeld, van de fiscaliteit die van toepassing is op land- en tuinbouwbedrijven via de introductie van een zogenaamd carrybacksysteem, waarbij bedrijfsverliezen op een bepaald jaar kunnen worden aangerekend op winsten van voorgaande jaren via teruggave. Wij denken dat dat een mogelijkheid zou zijn om de opstoten en diepe dalen van winsten en verliezen wat uit te vlakken. Dat is natuurlijk belangrijk voor conjunctuurgevoelige sectoren die in toenemende mate belangrijk zijn voor onze land- en tuinbouw. Het kan helpen om grote schommelingen in het inkomen van land- en tuinbouwers te voorkomen. We hebben dat aan de minister van Financiën van de vorige federale regering voorgesteld en we hopen dat we dat ook aan de nieuwe federale regering kunnen voorleggen, met het oog op stappen in de richting van realisatie van een dergelijk systeem.

Tot daar een proeve van antwoord op de vragen die gesteld zijn. Er is de analogie tussen de Vlaamse en Nederlandse situatie. De strategie voor de eigen markt bestaat er uiteraard in ervoor te zorgen dat er vanuit de sector zelf goed wordt op ingespeeld. Wat betreft de stappen om de problematiek van de sterk wisselende rendementen over de jaren heen aan te pakken, zie ik een viertal mogelijkheden waarvan de meeste al een aanvang hebben genomen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. Toen ik het editoriaal in 'Landbouwleven' las, werd ik sterk door deze problematiek aangesproken. Daarom heb ik de studie opgevraagd en doorgenomen. De grote gelijkenissen tussen de Nederlandse en de Vlaamse landbouw zijn opvallend. De strategieën die worden gesuggereerd, sluiten heel sterk aan bij delen van de beleidsbrieven van dit en vorig jaar in Vlaanderen. Mijn suggestie blijft: is het niet zinvol dat in de toekomst hierover verder studiewerk gebeurt, ondermeer bouwende op het interessante studiewerk dat reeds in Nederland aanwezig is?

Mijnheer de minister-president, u zult begrijpen dat, mocht ik op 10 juni 2007 verkozen zijn geweest als

federaal parlementslid, ik de minister in de nieuwe federale regering die bevoegd is voor belastingen en het fiscale regime van landbouwbedrijven, zeker zou ondervragen over een deelaspect dat hier ook aan bod is gekomen.

De voorzitter: Wilt u op die persoonlijke boodschap nog antwoorden, mijnheer de minister-president?

Minister-president Yves Leterme: Ik beschouw dit niet als een persoonlijke boodschap. Ik weet dat er tijdens de vorige zittingsperiode wetsvoorstellen zijn ingediend. Ik vermoed dat die opnieuw op tafel zullen worden gelegd. Ik denk dat moet worden geprobeerd om stappen vooruit te zetten. Een element, naast andere elementen, is de ondernemingsfiscaliteit, die aan de levenskracht van de landbouwbedrijven tegemoet kan komen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Platte-landsbeleid, over de onderzoeksbudgetten voor het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, van 21 juni tot 24 juni zorgt het ILVO voor de viering van 75 jaar overheidslandbouw- en visserijonderzoek. Sommigen onder u zullen zich herinneren dat we bij het bezoek aan de Vlaamse landbouwbeurs Agriflanders begin januari, 's middags aan tafel zaten met de leidinggevende ambtenaar van het ILVO, de heer Erik Van Bockstaele. Daar heb ik als het ware de opdracht gekregen om deze problematiek te gepasten tijde ter sprake te brengen in deze commissie.

Het ILVO ontstond uit de samensmelting van het CLO – het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek – en het CLE – het Centrum voor Landbouweconomie – na de regionalisering van het landbouwbeleid. Het grootste deel van de werkingsmiddelen komt van het beleidsdomein Landbouw en Visserij en in tweede orde zijn er Europese middelen, bijdragen uit de privésector en eigen inkomsten.

In een interview met het Vlaams Informatiecentrum over Land- en Tuinbouw, afgekort VILT, trekt de heer Erik Van Bockstaele, echter aan de alarmbel. In de laatste 25 jaar is de overheidsbijdrage gehalveerd, stelt hij. We weten allemaal dat de laatste jaren de federale overheid inderdaad slechts een geringe belangstelling had voor

deze instelling. Dat staat in tegenstelling tot de sterk gestegen onderzoekskosten, met ondermeer duurdere wetenschappers en nood aan gesofisticeerdere apparatuur. Daarnaast zouden voornamelijk maatschappijgerelateerde onderzoeksitems, die op korte termijn geen direct economisch rendement leveren, in de verdrukking komen. De heer Van Bockstaele onderstreept het belang van innovatie voor de gehele Vlaamse voedselketen en de vele kmo's die daarin actief zijn. Het is in dit licht een slecht teken dat bijvoorbeeld de veevoedersector voor bepaalde onderzoeken zelfs naar Waalse laboratoria trekt.

Mijnheer de minister, is het inderdaad zo dat het onderzoeksbudget de afgelopen 25 jaar sterk is gedaald? Zijn daarover cijfergegevens ter beschikking? Zal Vlaanderen, nu het landbouwonderzoek een Vlaamse bevoegdheid is geworden, opnieuw meer investeren in de uitbouw van het ILVO? Welke zouden de speerpunten in het onderzoeksbeleid van het ILVO kunnen en moeten zijn? Welke initiatieven zijn volgens u mogelijk om de band met de sector nauwer aan te halen en innovatieve meerwaarde te bieden aan Vlaamse bedrijven?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Mijnheer de voorzitter, ik wil deze vraag ondersteunen en wat opentrekken. Het gaat niet alleen over het ILVO, we kunnen stilstaan bij het hele landbouwonderzoek. Vanuit de praktijkcentra krijg ik duidelijke signalen dat, sinds in 2003 het IWONL (Instituut voor Wetenschap en Onderzoek in Nijverheid en Landbouw) is opgeheven en het landbouwonderzoek binnen het IWT (Instituut voor de Aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen) is ondergebracht, dit voor de praktijkcentra een aantal consequenties heeft. Er is enerzijds de manier van dossiers indienen en dergelijke. Dat heeft op zich niet zoveel consequenties. De praktijkcentra halen aan dat sinds deze bij het IWT zitten, ze specifiek moeten samenwerken met universiteiten, hogescholen en dergelijke. Dat zorgt ervoor dat de financiering van de praktijkcentra naar beneden gaat. Als er een project wordt ingediend en wordt gefinancierd, gaat die financiering niet meer volledig naar de praktijkcentra, die samenwerken met bijvoorbeeld de academische wereld, maar wordt de financiering opgedeeld in percentages. Het gevolg is dat de financiering voor hen naar beneden gaat.

De praktijkcentra halen vervolgens aan dat ze het gevoel hebben dat de effectieve praktijkresultaten een beetje op de achtergrond dreigen te komen, wat consequenties heeft voor de land- en tuinbouwers, die effectief praktijkresultaten moeten halen. Nog een rechtstreeks gevolg voor de praktijkcentra is dat ze kampen met het probleem dat ze moeilijker goede onderzoekers

kunnen blijven boeien en hen moeilijker bij de praktijkcentra kunnen houden. Ze leiden de onderzoekers mee op, maar die vinden sneller hun weg naar andere en voor hen interessantere centra.

Het probleem is al iets langer gekend. Ik heb de uitdrukkelijke vraag of de middelen die ter beschikking worden gesteld voor het landbouwkundig onderzoek, kunnen worden verhoogd en of de procedure van het IWT eens kan worden bekeken, specifiek wat het landbouwkundig onderzoek betreft.

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: In de tijd werd gesproken over samenwerking niet alleen tussen de universiteiten en het ILVO maar vooral ook tussen onze Vlaamse instellingen en die van de provincie. Mijnheer de minister-president, u kent bijvoorbeeld Rumbekke. Het werd al naar voren gebracht dat bepaalde zaken tweemaal worden onderzocht terwijl dat niet nodig is en er overdreven veel geld naartoe gaat. Zijn er ondertussen al stappen gezet om die twee instellingen wat dichter bij elkaar te brengen en overeenkomsten te sluiten zodat niet tweemaal hetzelfde wordt onderzocht en zodat men het geld dan voor andere zaken zou kunnen gebruiken?

De voorzitter: Minister-president Letermé heeft het woord.

Minister-president Yves Letermé: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, de vraag is of in de nieuwsbrief van het VILT het interview heel correct is weergegeven. Ik ga ervan uit dat dit wel zo is. De kwaliteit van de berichtgeving is trouwens altijd heel goed. Ik zeg dat omdat naar aanleiding van het 75-jarig bestaan er geen echte cijfers worden genoemd. Het is voor ons moeilijk om de wederamenstelling te doen van de cijfergegevens.

Wat het onderzoeksbudget betreft, is er geen vergelijkend historisch cijfermateriaal voorhanden. Dat heeft enerzijds te maken met het feit dat het gaat om een bevoegdheid die tot voor kort federaal werd uitgeoefend en waarbij de financiering vanuit diverse fondsen en begrotingsartikelen tot stand kwam. Anderzijds heeft de structuur van de landbouwonderzoeksinstellingen de laatste jaren heel wat hervormingen en aanpassingen meege maakt waardoor, als we vandaag als het uitgangspunt nemen, het niet altijd evident is om cijferreeksen te maken die de vergelijking mogelijk maken.

Enkele decennia geleden konden wel extra middelen vrijgemaakt worden voor grotere investeringen in stallen, loods en terreinen. Uit statistieken, bijgehouden door de vorige leidend ambtenaar, de heer Keymeulen, blijkt dat er binnen de begroting van het toenmalige Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek in 1987 middelen uitgetrokken waren om 329,1 voltijdse

equivalenten te financieren. Achttien jaar later, op 1 januari 2005, was de begroting goed voor 202,2 voltijdse equivalenten. Op 1 januari 2007, hebben we, na de integratie van het Centrum voor Landbouw-economie, de middelen op het budget van het beleidsdomein Landbouw en Visserij voor het ILVO kunnen optrekken tot 221,3 voltijdse equivalenten.

Door de wervingsstop die de laatste jaren op het federale niveau van toepassing was, was het personeelskader van het huidige ILVO op het moment van de overdracht niet volledig ingevuld, zodat het toenmalige CLO en CLE op een vrij laag personeelsniveau stonden voor de overdracht naar Vlaanderen, zeker wat Vlaamse personeelsleden betreft. Daarnaast heeft in Vlaanderen de mogelijkheid tot vervroegde uittreding in hoofde van de ambtenaren een groter effect gehad op de Vlaamse effectieven bij het CLO en het CLE, aangezien dit in een zeer beperkte periode gebeurde en niet gespreid was in de tijd zoals bij de andere administraties.

De middelen van het vroegere IWONL zijn een belangrijke bron van ondersteuning van het landbouwonderzoek. Na de Lambermontakkoorden werden deze middelen echter opgesplitst. Een deel ervan bleef federaal, ter financiering van materies inzake voedselveiligheid. De naar Vlaanderen overgeheveld middelen voor het projectonderzoek worden momenteel beheerd door het IWT. We stellen echter vast dat de middelen die Vlaanderen aldus voor landbouwprojectonderzoek ter beschikking heeft, onvoldoende zijn om alle positieve scorende projecten te financieren. Dat bleek opnieuw uit de laatste IWT-ronde voor het collectief landbouwonderzoek. Op die manier vallen sommige maatschappelijk belangrijke projecten die betrekking hebben op landbouw en landbouweconomie, uit de boot. Er is dus wel degelijk nood aan een versterking van de middelen. Bij komende begrotingsrondes moet dat bekeken worden. Wij hebben ter zake ook begrotingsfiches ingediend voor de komende begrotingsopmaak.

Wat de toekomst betreft, is het zo dat het ILVO zelf heel nuttig gebruik maakt van de vermindering van de bedrijfsvoorheffing voor wetenschappelijk personeel om te investeren in extra onderzoekers. Er worden met deze middelen momenteel contractuele onderzoekers aangetrokken voor specifieke beleidsondersteunende projecten: de energieproblematiek in de landbouw, virusonderzoek in de plantaardige sector, MRSA-monitoring, duurzame visserij, ziekteveerbaarheid enzovoort. Daarnaast worden de bijkomende middelen gebruikt voor het toekennen van doctoraatsbeurzen, teneinde nieuwe, zo mogelijk eenheidsoverschrijdende onderzoeksopdrachten, op te starten, uit te breiden of te ondersteunen. Het gaat daarbij over molecular farming, dierenwelzijn, functionele voeding, studies naar de socio-economische impact van landbouw- en visserij-systemen enzovoort.

In 2005 hebben we de middelen voor onderzoeksapparatuur verhoogd, in 2006 die voor energiebesparing. Voor 2008 streven we naar een verhoging van de dotatie voor de aankoop van investeringsgoederen. Dit moet het ILVO de mogelijkheid bieden om zo goed mogelijk bij te blijven met de evolutie in de onderzoekstechnieken. Er werd in die zin een begrotingsfiche ingediend bij de minister bevoegd voor Financiën en Begroting, de heer Dirk Van Mechelen.

In de Vlaamse Regering onderzoeken we ook de mogelijkheid om de eerste en grootste prioriteiten van het opgestelde masterplan inzake de infrastructuurproblematiek van het ILVO uit te werken. Begin juli 2007 vindt hierover een overleg plaats tussen Facility Management Oost-Vlaanderen en het ILVO, teneinde de dringendste knelpunten inzake infrastructuur in Merelbeke aan te pakken.

Het onderzoeksprogramma van het ILVO wordt om de twee jaar opgemaakt en wordt op zijn beleidsrelevantie beoordeeld door de diensten van het departement. Het is een concretisering van de thema's, zoals vermeld in de ontwerpbeheersovereenkomst die momenteel tussen de Vlaamse Regering en het ILVO uitgewerkt wordt. De beheersovereenkomst zal na goedkeuring in de schoot van de Vlaamse Regering overigens ook worden ingediend bij het Vlaams Parlement. Ze kan dan het voorwerp uitmaken van een discussie in deze commissie. Ik verwijs dan ook graag naar de vergadering die daaraan gewijd zal worden.

In het kader van het onderzoekslandschap situeert de opdracht van het ILVO-onderzoek zich binnen het basis- en toegepast onderzoek op middellange termijn. Daaraan is een dienstverlening gekoppeld ten behoeve van de gehele sector. In het onderzoeksbudget is ruimte voor 25 procent kennisopbouwend onderzoek, de rest is voor beleidsonderbouwend onderzoek. Voor doorstroming van onderzoeksresultaten naar de sector zijn de technologische adviesdiensten met steun van het IWT zeer nuttig gebleken. Hier liggen zeker nog meer kansen voor de toekomst. Aangezien veel agrarische activiteiten echter eerder kleine sectoren zijn en primaire producenten veelal geen kmo's zijn, zijn aanpassingen aan de technologische adviesdiensten in de landbouwsector wellicht aangewezen.

Het ILVO heeft sinds zijn oprichting per 1 april 2006 belangrijke inspanningen geleverd om de band met de sector te versterken. Ik denk bijvoorbeeld aan de nieuwsflash die tweemaandelijks naar meer dan 3000 adressen gemaïld wordt. Er is een zeer succesrijke dag geweest met de praktijkcentra actief in de plantaardige sector, onder het motto 'Onderzoek door communicatie'. Er zijn de themadagen per onderzoekseenheid voor de personeelsleden van het departement en van het agentschap Landbouw en Visserij. Dit alles past in een globaal communicatieplan van het ILVO.

In de missie van het ILVO is ook duidelijk opgenomen dat onderzoeksresultaten een meerwaarde moeten hebben voor de sector en de maatschappij. Dat dit in het verleden zeker gebeurd is, zal duidelijk gemaakt worden tijdens de netwerkdag op vrijdag 22 juni 2007, naar aanleiding van het 75-jarig bestaan. Natuurlijk is er ook een opendeurdag voor het grote publiek, op 24 juni. Ik heb tijdens de Vlaanderendag trouwens zelf een bezoek gebracht aan het ILVO.

Uiteraard is elk toekomstgericht en duurzaam landbouwbeleid gesteund op onderzoek. Via ILVO moeten we de hele keten wetenschappelijk ondersteunen, om de toekomst voor de sector te verzekeren. Op het vlak van personeel zijn door het ILVO zeer recent belangrijke acquisities gedaan, waardoor de kwaliteit van het onderzoek nog in belangrijke mate zal toenemen.

Mijnheer Callens, het is de bedoeling dat in het Platform voor Landbouwonderzoek overlappingsen zoveel mogelijk vermeden worden. Dat is een recent overleg. Wij hopen dat de dreigende overlappingsen waar u naar verwijst, op die manier vermeden kunnen worden.

Mevrouw Rombouts, ik heb al verwezen naar de IWT-ronde waar een aantal opmerkingen geformuleerd zijn, wellicht door initiatiefnemers van projecten die niet weerhouden zijn. In het besluit omtrent de toekenning van het statuut van het IWT-project krijgen de praktijkcentra een voorkeursbehandeling. Zeven van de negen goedgekeurde projecten tijdens de laatste IWT-ronde waren bovendien projecten waar praktijkcentra bij betrokken waren. Daaruit kunnen we opmaken dat ook de projecten van de praktijkcentra op een correcte manier beoordeeld worden en al dan niet van IWT-steun voorzien worden.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister-president, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. Het ILVO is een bijzonder kenniscentrum, zowel kwalitatief als kwantitatief. Zeker voor de Vlaamse landbouwsector is het veruit het belangrijkste kenniscentrum. We moeten de bezorgdheid hebben om de slagkracht in de toekomst te optimaliseren en de efficiëntie nog te verhogen. Het is belangrijk dat we vanuit deze subcommissie die boodschap meegeven, aan de vooravond van '75 jaar overheidslandbouw- en visserijonderzoek'.

Een andere zorg is de infrastructuur. Wij hopen uiteraard dat er ook op dat vlak vooruitgang geboekt zal worden. Ik ben daar nu echter bewust niet op ingegaan, omdat u daar als minister van Landbouw niet bevoegd voor bent.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
